

Plan for innretning og bruk av overnattingsavgift i Bodø kommune

Høringsforslag.

Høringsfrist 26. august 2026.

Innhold

Plan for innretning og bruk av overnattingsavgift i Bodø kommune	1
Innhold.....	2
Innledning og formål.....	3
Om besøksbidragsordningen	4
Reiselivsnæringen i Bodø kommune	4
Beskrivelse av reiselivsnæringen i kommunen	4
Belastning fra reiselivet i Bodø	5
Organisering og forvaltning	6
Ansvar og roller	6
Ansvarsfordeling	6
Beslutningsprosesser	7
Plan for bruk av inntektene fra besøksbidraget.....	7
Prioriterte tiltaksområder	8
Evaluering og rapportering	9
Samarbeid med andre kommuner	9
Medvirkning og høring.....	9

Innledning og formål

Dette dokumentet utgjør Bodø kommunes plan for innføring av overnattingsavgift, etter § 2-2 i Besøksbidragsloven, og inngår som en del av grunnlaget for innføring av overnattingsavgift fra og med 1. januar 2027. Planen legges fram for politisk behandling i forbindelse med behandling og vedtak av lokal forskrift om overnattingsavgift, og oversendes deretter Nærings- og fiskeridepartementet for godkjenning etter vedtak i bystyret.

Formålet med besøksbidragsloven er å gi kommuner med særlig stor belastning fra reiselivet mulighet til å finansiere tiltak som bidrar til bærekraftig reisemålsutvikling, ivaretagelse av fellesgoder og redusert belastning på natur, lokalsamfunn og offentlig infrastruktur.

Bodø kommune vurderer at innføring av overnattingsavgift er i tråd med dette formålet. Kommunen opplever betydelig belastning som følge av høy besøksaktivitet, særlig i og rundt Saltstraumen, Kjerringøy og andre naturbaserte attraksjoner. Belastningen kommer blant annet til uttrykk gjennom økt slitasje på natur- og friluftsområder, press på parkeringskapasitet og trafikksystemer, behov for økt renovasjon og toalettkapasitet, samt økte kostnader til drift, vedlikehold og besøksstyring.

Besøksbidraget skal brukes til tiltak som kommer besøkende, lokalsamfunnet og reiselivsnæringen til gode, og som styrker kommunens evne til å håndtere belastningen fra høy besøksaktivitet. Midlene kan finansiere tjenester, natur, kulturmiljøer, infrastruktur, bygninger og andre fellesgoder som vurderes å ha økt slitasje og belastning fra reiselivet. Ordningen skal også bidra til en mer bærekraftig utvikling av Bodø som reisemål ved å dekke kostnader som oppstår som følge av turisme, og dermed redusere negative konsekvenser for natur og lokalsamfunn.

Besøksbidraget kan ikke benyttes til ordinær kommunal drift, drift uten direkte sammenheng med besøksaktivitet, tiltak som primært gagnar enkeltaktører eller prosjekter uten allmenn nytteverdi. Midlene skal supplere, ikke erstatte kommunens ordinære budsjetter.

Kommunen har invitert reiselivsnæringen til medvirkning og dialog i utarbeidelsen av denne planen. Planen legger opp til videre medvirkning fra reiselivsnæringen i prioriteringen av tiltak gjennom en samarbeidsmodell der både kommunen og representanter fra næringen deltar i beslutninger om bruk av midlene. Dette bidrar til at inntektene benyttes målrettet og i samsvar med lovens formål om bærekraftig besøksforvaltning og utvikling av reisemålet.

Denne planen gjelder kun for innføring av overnattingsavgift. Dersom det på et senere tidspunkt blir aktuelt å innføre cruiseavgift i Bodø kommune, kan planen revideres og utvides til dette formålet.

Om besøksbidragsordningen

Bodø kommune innfører et halvårlig besøksbidrag som gjelder i sommersesongen, fra 1. april til og med 30. september hvert år. Bakgrunnen er at belastningen på natur og infrastruktur i hovedsak er knyttet til sommerhalvåret, når besøksaktiviteten fra turister er størst. Statistikk fra Visit Bodø viser at størstedelen av turisttrafikken er konsentrert i denne perioden, mens kurs- og konferansemarkedet i større grad er knyttet til vinterhalvåret og i mindre grad bidrar til de utfordringene som ligger til grunn for innføringen av overnattingsavgiften.

I henhold til lov om besøksbidrag § 2-5 er det kommunen som er innkrevingsmyndighet for overnattingsavgiften. Dette innebærer at kommunen har det overordnede ansvaret for at avgiften blir beregnet, innkrevd og fulgt opp i tråd med lovens bestemmelser.

Det arbeides nasjonalt med å etablere en felles løsning for innkreving, rapportering og kontroll av overnattingsavgift. Bodø kommune legger til grunn at den nasjonale ordningen skal benyttes når denne er etablert.

Reiselivsnæringen i Bodø kommune

Beskrivelse av reiselivsnæringen i kommunen

Reiselivsnæringen i Bodø kommune er i sterk utvikling og utvikles i tett samarbeid mellom offentlige aktører, næringsliv og reiseliv. Sentrale aktører i denne utviklingen er kommunens destinasjonsselskap Visit Bodø, og reisemålsledelsen med representanter fra næringslivet og Bodø kommune.

Destinasjonsselskapet har som mål at Bodø og Salten innen 2040 skal bli et av Europas mest attraktive og bærekraftige kultur- og naturbaserte reisemål og byregion. Et overordnet prinsipp for utviklingen er å oppnå høyest mulig forbruk og lavest mulig utslipp per besøkende per dag, gjennom hele året og i hele regionen.

Ifølge Visit Bodøs årsrapport for 2025 er Bodø som reisemål preget av en strategisk destinasjonsutvikling som sammen med styrking av Bodøs posisjon som arrangementsby og rollen som europeisk kulturhovedstad gir Bodø økt synlighet, og tiltrekker nye målgrupper. Naturbasert og opplevelsesbasert reiseliv utgjør en kjerne i Bodøs attraksjonskraft. Naturen er den viktigste årsaken til at reisende velger Norge som destinasjon, og i Bodø og Salten er det særlig etterspørsel etter stillhet, ro og autentiske naturopplevelser.

Destinasjonsselskapets statistikk for 2025 viser at Bodø har en positiv utvikling i antall besøkende. Det ble registrert 610.022 gjestedøgn, en økning på 6,3 prosent fra året før. Selv om sommersesongen fortsatt er dominerende, med juni, juli og august som står for desidert høyest aktivitet, har Bodø også vekst i antall besøkende i vintersesongen, og en

økning på 59 % i vinterhalvåret fra sesongen 23/24 til 25/26. Dette viser at Bodø er i gradvis utvikling mot et mer helårlig reisemål.

Angående markedssegmenter, dominerer ferie- og fritidsreisende, som står for over halvparten av gjestedøgnene. Kurs- og konferansemarkedet utgjør 11 prosent, mens yrkesreiser står for på 36 prosent. Norske gjester utgjør den største gruppen, men det er en betydelig vekst blant utenlandske besøkende, med en økning på 21 prosent fra 2024 til 2025.

Overnattingstilbudet i Bodø er variert og inkluderer både tradisjonelle overnattingssteder og delingsplattformer. I 2025 var det registrert 353 enheter tilgjengelig på Airbnb.

Belastning fra reiselivet i Bodø

Bodø kommune opplever betydelig belastning som følge av høy besøksaktivitet, særlig i tilknytning til naturbaserte attraksjoner og sesongbasert turisme. Dette gjelder spesielt områder som Saltstraumen og Kjerringøy, som er internasjonalt kjente reisemål med stor tilstrømming av besøkende i sommerhalvåret.

I forbindelse med kommunedelplan Saltstraumen i 2024 fikk kommunen utarbeidet en medvirknings- og oppsummeringsrapport for Saltstraumen¹. Denne beskriver at området er under betydelig press som følge av turistaktivitet. Rapporten peker blant annet på kapasitetsutfordringer knyttet til toalettfasiliteter, avfallshåndtering, parkering og bobiltrafikk. Det framgår videre at det marine verneområdet i Saltstraumen er under press, og at situasjonen lokalt oppleves som kritisk i perioder med høy besøksintensitet.

Kartleggingen viste at også turister opplever dårlig tilrettelegging i Saltstraumen, og at mye båttrafikk og ubetenksomt fiske ødelegger for opplevelsen. Området har to campingplasser, men ingen regulering eller tilsyn med villcamping, som er utbredt og til bry for lokalbefolkningen.

Våren 2026 har Bodø kommune utarbeidet og vedtatt besøksstrategi for Saltstraumen, i tett samarbeid med statsforvalteren i Nordland, Nordland fylkeskommune samt næringsliv og lokalsamfunnet i Saltstraumen². I prosessen fremkom det at belastning fra turisme i Saltstraumen medfører økte kommunale kostnader til drift, vedlikehold og tilrettelegging av fellesgoder og offentlig infrastruktur, herunder sanitæranlegg, renovasjon, trafiksikkerhet, parkering, besøksstyring og tiltak for å redusere slitasje på natur- og friluftsområder. Belastningen er særlig konsentrert i sommersesongen.

Kjerringøy er også et populært reisemål i Bodø. I tillegg til det historiske handelsstedet, har Kjerringøy verdifull natur, og huser flere naturreservat og landskapsvernområder, i tillegg til at deler av Sjunkehatten Nasjonalpark strekker seg inn i dette området. I medvirkningsprosessen i forbindelse med kommuneplanens samfunnsdel (2024)

¹ Utarbeidet i forbindelse med kommunedelplan for Saltstraumen i 2023.

² [Besøksstrategi Saltstraumen](#)

fremkom det at turisme er en stor belastning for bygden. Sentrum på Kjerringøy er i stor grad avhengig av dugnadsarbeid fra befolkningen, for å sikre tilrettelegging, infrastruktur og generelt vedlikehold.

I forbindelse med innføringen av overnattingsavgift har reiselivsnæringen fremhevet at også Bodø sentrum er lite tilrettelagt for et økende antall besøkende. Det er blant annet behov for tilrettelegging i form av toalettfasiliteter, skilt og informasjon for å gjøre bykjernen til en bedre by å bo, oppholde seg i og besøke.

Kommunen vurderer derfor at Bodø har en særskilt belastning som følge av reiselivs- og besøksaktivitet, og at det foreligger behov for finansiering av tiltak som bidrar til bærekraftig besøksforvaltning, ivaretagelse av naturverdier og opprettholdelse av nødvendige kommunale tjenester og fellesgoder.

Organisering og forvaltning

Ansvar og roller

Det opprettes et *besøksbidragsutvalg* som rådgivende organ for disponering av inntektene fra besøksbidraget. Utvalget skal bestå av totalt fem representanter fra Bodø kommune og fra reiselivsnæringen:

- Tre representanter fra reiselivsnæringen (+ vara)
- To representanter fra Bodø kommune (+ vara)

Reiselivsnæringen skal ha flertall i utvalget, og ordningen skal gi næringen et tydelig eierskap til prioriteringene og fordelingen av midlene.

Representantene i besøksbidragsutvalget oppnevnes av formannskapet for en periode på fire år, tilsvarende den kommunale valgperioden. Dersom et medlem trer ut av utvalget i løpet av perioden, trer vararepresentanten inn for resten av perioden eller til ny representant er oppnevnt. En fireårig periode gir utvalget nødvendig kontinuitet og mulighet til å følge utviklingen i besøksstrømmer og effekten av finansierte tiltak over tid.

Besøksbidragsutvalget gis følgende mandat:

Utvalget skal årlig gi formannskapet en innstilling til bruk av midler fra overnattingsavgift basert på dokumenterte behov, besøksutvikling og strategiske mål for reisemålsutviklingen. Midlene skal benyttes til tiltak som bidrar til å håndtere belastningen fra besøkende, styrke vertskapsrollen, ivareta natur- og kulturverdier samt sikre en bærekraftig utvikling av reiselivet i Bodø kommune.

Ansvarsfordeling

Bodø kommunes administrasjon: Nominerer 2 kandidater og 1 vara til besøksbidragsutvalget. Fungerer som sekretær for besøksbidragsutvalget, og skal årlig

presentere kunnskapsgrunnlag om utviklingen i reiselivsnæringen og identifisere mulige tiltak som kan finansieres. Kommunens administrasjon er også utførende part og ansvarlig for at tiltakene iverksettes etter vedtak.

Reiselivsnæringen v/destinasjonsselskapet: Nominerer 3 kandidater og 2 vara til besøksbidragsutvalget.

Besøksbidragsutvalget: Gir årlig en innstilling til bruk av midler fra overnattingsavgift, innenfor rammene fastsatt i utvalgets mandat.

Formannskapet: Oppnevner formelt besøksbidragsutvalget på bakgrunn av nominasjoner. Vedtar plan for innretning og bruk av besøksbidrag, inkludert statutter, organisasjonsform og overordnede rammer for besøksbidragsordningen. Godkjenner årlig disponering av midler basert på innstilling fra besøksbidragsutvalget.

Beslutningsprosesser

Bodø kommunes administrasjon, ved samfunns- og næringsavdelingen, vil ha en sekretærfunksjon for besøksbidragsutvalget, og skal årlig gjennomføre en prosess for å identifisere og vurdere tiltak som kan finansieres gjennom besøksbidraget. Bodø kommune skal innhente innspill fra relevante aktører, herunder reiselivsnæringen, grunneiere, frivillige organisasjoner, lokalsamfunn, kommunale fagmiljøer og andre berørte interessenter.

På bakgrunn av innkomne forslag og gjennomførte vurderinger skal besøksbidragsutvalget utarbeide en årlig anbefaling for disponering av midlene. Anbefalingen skal inneholde en beskrivelse av foreslåtte tiltak, forventede effekter og begrunnelse for prioriteringene. Formannskapet vedtar endelig bruk av midlene.

Plan for bruk av inntektene fra besøksbidraget

Inntekter fra besøksbidraget skal benyttes til tiltak som bidrar til å håndtere belastningen fra besøkende, styrke vertskapsrollen, ivareta natur- og kulturverdier samt sikre en bærekraftig utvikling av reiselivet i Bodø kommune. Kommuneplanens samfunnsdel, herunder målet om at Bodø skal ha en besøksforvaltning som sikrer et reiseliv som skaper positiv merverdi for lokalsamfunn, klima og miljø, skal være førende for prioriteringer.

Midlene skal komme både innbyggere og besøkende til gode gjennom investeringer og tiltak som forbedrer infrastruktur, reduserer miljøbelastning og styrker kunnskapsgrunnlaget for fremtidig planlegging.

Midlene som ikke benyttes i det enkelte budsjettåret kan overføres til senere år. På denne måten kan man spare opp inntektene fra besøksbidraget, og gi økt handlingsrom til å finansiere større og mer langsiktige tiltak dersom det er behov for det.

Midlene kan ikke finansiere ordinær drift av kommunale tjenester som ikke har direkte sammenheng med besøksaktivitet.

Prioritering av tiltak kan baseres på et estimat av forventede inntekter fra besøksbidraget. Det legges opp til at tiltak normalt iverksettes påfølgende år.

Prioriterte tiltaksområder

<p>Besøksinfrastruktur</p> <p>Investering og drift av fysisk infrastruktur på steder med høy besøksbelastning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Offentlige toaletter • Avfallsløsninger og renovasjon • Parkering og trafikkregulerende tiltak • Stier, turveger og universell tilrettelegging • Utsiktspunkter, rasteplasser og møteplasser • Informasjonstavler, skilting og besøksveiledning • Sikkerhetstiltak på utsatte steder
<p>Natur- og områdeforvaltning</p> <p>Tiltak som bidrar til å redusere slitasje på natur og friluftsområder</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Restaurering av stier og naturområder • Erosjonssikring • Tilrettelegging som kanaliserer ferdsel • Overvåking av besøksbelastning og naturpåvirkning
<p>Kunnskapsgrunnlag og besøksforvaltning</p> <p>Utarbeidelse av kunnskap som styrker langsiktig planlegging</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Besøksanalyser og besøksregnskap • Kartlegging av besøksstrømmer • Trafikk og parkeringsanalyser • Natur- og miljøundersøkelser • Bærekraftsanalyser • Utvikling av besøksstrategier og forvaltningsplaner
<p>Informasjon og vertskap</p> <p>Tiltak som bidrar til bedre besøksstyring</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjonskampanjer om ferdselsveit og naturhensyn • Digitale løsninger for besøksinformasjon • Informasjon om kollektivtransport og alternative besøksmål • Tiltak som sprer besøk over større geografiske områder og gjennom året

Evaluering og rapportering

Kommunens administrasjon skal årlig rapportere om inntekter fra overnattingsavgiften, disponering av midler og status for gjennomførte tiltak. Rapporteringen skal gi oversikt over hvilke tiltak som er finansiert, hvordan midlene er benyttet og i hvilken grad tiltakene bidrar til å oppfyllet formålet med besøksbidragsordningen. Rapporten legges frem for formannskapet og skal inngå som grunnlag for prioritering av fremtidige tiltak.

Som en del av rapporteringen skal kommunen vurdere effekten av gjennomførte tiltak. Evalueringen skal baseres på tilgjengelig kunnskapsgrunnlag. Eksempelvis besøksstatistikk, registrert belastning på natur- og friluftsområder, trafikk- og parkeringsdata.

Ved oppnevning av nytt besøksbidragsutvalg skal det gjennomføres en helhetlig evaluering av ordningen. Evalueringen skal omfatte organiseringen av besøksbidragsutvalget, prioriteringene som er gjort i bruk av midlene og om sesongavgrensningen for overnattingsavgiften fortsatt er hensiktsmessig.

Samarbeid med andre kommuner

Bodø kommune har vurdert muligheten for å etablere en besøksbidragsordning i samarbeid med andre kommuner i regionen. Næringsnettverket i Salten, hvor kommunenes næringsansvarlige deltar er informert om kommunens arbeid med å innføre overnattingsavgift.

Kommunen har også vurdert om det finnes reisemål eller besøksområder som strekker seg over kommunegrensene og som tilsier behov for en felles ordning. På nåværende tidspunkt er det ikke identifisert forhold som gjør et interkommunalt samarbeid om innføring og forvaltning av besøksbidrag nødvendig eller hensiktsmessig. Bodø kommune vurderer dessuten reiselivsaktiviteten i de øvrige Salten-kommunene som så beskjedent at det foreløpig ikke er aktuelt å etablere en felles ordning.

På bakgrunn av denne vurderingen vil Bodø kommune arbeide videre med besøksbidrag som en kommunal ordning. Samtidig videreføres det etablerte samarbeidet om reisemålsutvikling i Salten i tråd med Masterplan reiseliv i Salten. Kommunen vil også opprettholde dialogen med nabokommunene om erfaringer med og videre utvikling av besøksbidragsordningen.

Medvirkning og høring

- Møte med reiselivsnæringen 5. november 2025
- Møte med hoteller og reiselivsnæring 3. juni 2026
- Møte med destinasjonsledelsen 4. juni 2026

- Møte med reiselivsnæringen 26. juni 2026
- Plan for besøksbidrag og forskrift om overnattingsavgift på høring juli-august 2026